

ƏDALƏTLİ HAKİM

№ 6-7 (499-500)

Tərcümə edəni və redaktoru
RAFIQ YUSİFOĞLU

Rəssamlar:

İLQAR TOFIQOĞLU
ORXAN
VƏFA İBRAHİMQIZI
ƏNVƏR QARAYEV
MƏTANƏT

Texniki redaktoru
SƏLİM ƏHMƏDOV

ƏDALƏTLİ HAKİM

DÜNYA XALQLARININ
NAĞILLARI

"GÖYƏRÇİN"İN
KİTABXANASI

ÜÇ ŞAHZADƏ

HİND NAĞILI

Qədim zamanlarda bir şah yaşayırdı. Onun bir-birindən gözəl, bir-birindən ağıllı üç oğlu var idi. Hökmdar qocaldığı üçün istirahətə çıxmaq, oğlanlarından birini şah tə'yin etmək istədi. Ancaq nə qədər fikirləşdisə, bir qərara gələ, oğlanlarının hansının şahlığa daha çox layiq olduğunu müəyyən edə bilmədi. Ağıllı adamlar məsləhət gördülər ki, oğlanların hərəsinə eyni miqdarda pul verib səyahətə göndərsinlər. Kim həmin pulları xərcləyib daha çox var-dövlətlə qayıtsa, onu şah seçərik.

Belə də etdilər. Oğlanların hərəsinə eyni miqdarda pul verib, onları uzaq səfərə yola saldılar. Gəmi üzüb, üzüb bir sahile çıxdı. Şahzadələr şərtləşdilər ki, bir ildən sonra harada görüşəcəklər. Oğlanlar ayrılıb, hərəsi bir tərəfə getdi.

Böyük oğlanlar öz bəxtlərini ticarətdə sınamaq qərarına gəldilər. Kiçik qardaş isə nə edəcəyini bilmirdi. Birdən onun qarşısına qoca bir kişi çıxdı və oğlandan hardan gəlib, hara getdiyini soruşdu. Kiçik şahzadə başına gələnləri danışdı. Qoca ona məsləhət verdi ki, bütün pullarını buğdaya verib sahilə əksin. Taxıl yetişəndə onu çuval-çuval dənizə tökdürsün və səbrlə işin axırını gözləsin.

Qoca bu sözləri deyib qeyb oldu.

Oğlan qocanın dediyi kimi elədi. Çoxlu buğda əkdirib, taxılı dənizə tökdürdü. Bir

də baxıb gördü ki, nə pulu, nə də taxıl qalıb. Oğlan nə edəcəyini bilmədi. Fikir-xəyal içində mürgüyə getdi.

Hər gün dənizdə buğda yeməyə öyrəşən balıqlar buğdanın yoxa çıxdığını görüb narahat oldular. Həmin qoca balıqların padşahına dedi ki, sizi yemləyən cavan bir oğlandır. Ancaq indi onun pulu qurtarıb. Balıqlara əmr elə ki, dənizin dibindəki bütün mirvariləri, inciləri sahile gətirib çıxarsınlar.

Balıqlar dəryanın dibinə baş vurub ən qiymətli inciləri sahile gətirdilər. Oğlan yuxudan ayılında gözlərinə inana bilmədi. Mirvarilərdən bir az satdı, yəni də

buğda aldı, onu yerə səpib biçdirdi, yəni də balıqları yemlədi. Mirvariləri mal təzəyinin içinə qoyub qurutdu və üst-üstə yığdı.

Görüş vaxtı çatdı. Alverlə xeyli pul qazanan qardaşlar kiçik şahzadənin yığdığı təzəklərə baxıb güldülər, onu ələ saldılar.

Qardaşlar öz var-dövlətlərini gəmiyə yükləyəndə kiçik qardaş da öz təzəklərini gəmiyə daşdı. Yolda odun qurtardığı üçün yandırmağa heç nə olmadı. Böyük qardaşlar kiçik qardaşdan xahiş etdilər ki, yandırmaq üçün bir az təzək versin. Kiçik şahzadə gizlicə təzəkləri bölüb,

içindəki mirvariləri götürdü və onları yandırmaq üçün qardaşlarına verdi.

Ölkədə şahzadələri çox yaxşı qarşıladılar. Hər kəs öz başına gələnlərdən danışıdı. Növbə kiçik qardaşa çatanda adamlar onun gətirdiyi təzəklərə təəcüblə, istehza ilə baxdılar. Oğlan təzəkləri bölür, aralarında gizlətdiyi mirvariləri ortaya tökdü. Hamı çaşıb qalmışdı. Bərq vuran mirvarilər o qədər çox idi ki...

Adamlar kiçik qardaşı şah seçdilər. Kiçik qardaş şah seçildəndən sonra qardaşları ilə ədavət aparmadı, onlara da layiqli vəzifələr verdi. Ölkədə hamı şad, xoşbəxt yaşamağa başladı.

XORUZ VƏ TÜLKÜ

ŞOTLAND NAĞILLARI

Bir dəfə hiyləgər gözlü, yumşaq quyruqlu Tülkü yavaş-yavaş bir fermerin həyətinə gəldi və yappağı, gözləri mərcan, pipiyi qan bir Xoruz tutdu. Aləm bir-birinə deydi. Adamlar qışqıra-qışqıra oğrunun dalınca qaçmağa başladılar.

Tülkü gücü gəldikcə bərk qaçıb canını qurtarmaq istəyir, ancaq ağzındaki Xoruzu dişləri ilə daha bərk sıxırdı.

Gözləri mərcan, pipiyi qan Xoruz qətiyyənlə Tülkünün xərəyi olmaq istəmirdi. Elə buna görə də Tülkünün iti dişləri arasında hey fikirləşir, canını qurtarmaq üçün çarə axtarırdı.

Xoruz çox nəzakətlə Tülkünü danışırdı, söhbətə tutmaq istədi:

- Onlar səni tuta bilməzlər, - bu şəksizdir. Ancaq görünür "oğrunu tutun. Oğrunu tutun". - deyə deyə qaçmaq onlara xoşdur. Mən sənin yerinə olsam, qışqırıb deyərəm ki, bu xoruz mənimdir, mən oğru deyiləm. İnanıram ki, adamlar sənin bu sözlərini eşidən kimi sakitcə evlərinə dönəcəklər.

Söz Tülkünün ağına batdı.

O ağzını açıb qışqırdı:

- Bu mənim xoruzumdur.

Pipiyi qan, gözləri mərcan Xoruz da elə bu lazım idi. Tülkünün ağzı açılan kimi o qaçıb gözəndən itdi. Tülkü onun ardınca baxa-baxa qaldı.

TÜLKÜ VƏ BALACA QUŞ

Balaca, bapbalaca bir quş çayın kənarındakı isti bir daşın üstünə qonub özünü günə verirdi. Quşun mürgüləməsindən istifadə edən hiyləgər tülkü qəflətən onun üstünə atılıb quşu tutdu.

Quş tülküyə yalvarmağa başladı:

- Tülkü lələ, məni yemə. Əgər sən məni buraxsan, sənin üçün yekə, yepyekə, elə başın boyda bir yumurta yumurtlayaram.

Tülküyə elə gəldi ki, qeyri-adi bir quş tutub.

Yekə, yepyekə yumurtaya sahib olmaq arzusu ona elə güc gəldi ki, o saat ağzını açıb quşu havaya buraxdı.

Balaca, bapbalaca quş uçub ağacın uca bir budağına qondu və gic tülkünün ələ salmağa başladı:

- Mən sənin başın boyda yumurta yumurtlaya bilmərəm. Ancaq sənə üç ağıllı məsləhət vermək istəyirəm. Onları yaxşı-yaxşı yadında saxla. Vaxt gələ, lazımın olar.

Birinci məsləhət: "Boş söhbətə inanma".

İkinci məsləhət: "Milçəkdən fil düzəltmək olmaz".

Üçüncü məsləhət: "Tutduğunu buraxma".

Ac tülkü ağzının suyu axa-axa quşun məsləhətlərinə qulaq asırdı.

İKİ QARDAŞ

VYETNAM NAĞILI

Qədim zamanlarda iki qardaş yaşayırdı. Qardaşlar vaxtından əvvəl yetim qaldılar. Böyük qardaş atasından qalan mirasın hamısını özü götürdü. Kiçik qardaşa isə balaca bir daxma verdi.

Bu daxmanın yanında Korambola adlı bir ağac bitmişdi. Onun dadlı, şirin meyvələri olurdu. Kiçik qardaş və onun arvadı bu meyvələri dərib bazara aparır, satıb pulu ilə birtəhər dolanırdılar.

Bir il ağac bol meyvə gətirmişdi. Elə bu vaxt hardansa nəhəng bir qarğa uçub gəldi və meyvələri dənleməyə başladı. Kiçik qardaşın arvadı nə qədər çalışdısa qarğanı qova bilmədi. Biçarə qadın ağacın dibində oturub acı-acı ağladı.

- Ay qarğa ağa, axı biz meyvəsiz necə dolanacaqıq?

Elə bu vaxt qarğa dilə gəlib dedi:

- Hər meyvə üçün sizə bir qızıl verəcəyəm. Üç ovuc dərinliyində iki sumka tikib gətirin. Arvad qorxdu, başa düşdü ki, bu qarğa sehrli qarğadı. Tez ərinin yanına gedib başına gələnləri danışdı.

Onların hərəsi üç ovuc dərinliyi olan bir torba tikib ağacın yanına gəldilər. Qarğa meyvələri dənleyib qurtarandan sonra əmr etdi ki, torbaları gətirsinlər. Kiçik qardaş hər iki torbanı gətirdi. Qarğa yerə qonub ona dedi ki, mənim belimə min. O, kiçik qardaşı qanadlarının üstünə alıb uçdu, uçdu və yerə qondu.

Gözünü açan kiçik qardaş gördü ki, ətraf lə'l-cəvahiratla doludur. Parıldayan gözü qamaşan kiçik qardaşın gözü tox idi. Elə buna görə də apardığı iki torbanı qızılla doldurub yenidən qarğanın belinə mindi. Qarğa onu gətirib evlərinin yanına qoydu və uçub getdi.

Kiçik qardaş özünə ev tikdirdi, torpaq sahəsi aldı və arvadı ilə xoşbəxt yaşamağa başladı.

Bunu gören böyük qardaş kiçik qardaşa qonaq gəldi. Kiçik qardaş başına gələnlerin hamısını böyük qardaşına danışdı.

Böyük qardaş kiçik qardaşı dilə tutub öz evini, bütün var-dövləti ilə onun daxmasına dəyişdi. Meyvə yetişəndə özünə çoxlu kisələr tikdirib ağacın dibində oturdu və qarğanın yolunu gözləməyə başladı.

Yeyib doyan qarğa böyük qardaşı qanadının üstünə alıb həmin yerə apardı. Acgöz böyük qardaş kisələrin hamısını doldurdu, üstəlik qoyun-qoltuğunu da qızılla doldurub, qarğanın belinə mindi.

Qarğanın yükü ağır idi. Elə buna görə də dənizin üstündən uçanda o, müvazinətini itirdi və böyük qardaş yığdığı qızıllarla birlikdə deryaya düşdü.

Təsadüfi demirlər ki, torbanı doldurmamış, onu apara bilib-bilməyəcəyini müəyyənləşdirmək lazımdır.

DİŞİNİ AĞARTMAQ HƏLƏ GÜLMƏK DEYİL

BİRMA NAĞILI

Bir dəfə meymun çayın sahilinə gəldi ki, su içsin. Timsah qəflətən suyun içindən çıxıb meymunun boğazından yapışdı. Dözülməz ağrıdan meymunun dişləri bir-birinə sıxıldı və ağarmağa başladı. Bunu gören timsah özünə fikirləşdi: "Görünür, meymun nəinki qorxmur, hətta dişlərini ağartmaqla məni məsxərəyə qoyur".

Timsah meymundan soruşdu:

- Ey, uzunqulaq meymun, niyə gülürsən?
- Ona görə gülmürəm ki, hələ ömrümdə sənə kimi axmaq, fərsiz timsah görməmişəm.
- Sən nəyə görə məni ağılsız hesab edirsən?
- Ona görə ki, sən hələ indiyə qədər bilmirsən ki, meymunların canı bədəndə yox, quyruqda olur. Ağıllı timsahlar meymun ovlayanda həmişə quyruqdan yapışırlar. Sən isə mənim boynumdan tutmusan, ona görə arxayınca gülmürəm ki, mənə heç nə eləyə bilməyəcəksən.

Timsah hiyləgər meymunun sözlərinə inandı. Onun boynunu buraxdı ki, quyruğundan tutsun. Fürsətdən istifadə edən meymun o dəqiqə tullanıb qaçdı. Təhlükəsiz bir yerə çıxıb timsahı ələ saldı:

- Ey ağılsız timsah, indi başa düşdün mən niyə gülmürdüm? Əslində mən gülmürdüm, ağrıdan dişlərimi bir-birinə qıcamışdım. Meymun bunları deyib, meşəyə qaçdı. Timsah isə onun arxasınca baxa-baxa qaldı.

Elə o vaxtdan belə deyirlər: "Dişlərini ağartmaq hələ gülmək deyil"...

HÖRMƏ PAPAQ

İNGİLİS NAĞILI

Hə, qulaq asın. Qədim zamanlarda varlı bir kişinin üç qızı var idi. Ata bilmək istədi ki, qızları onu nə qədər sevirlər. O, böyük qızından soruşdu:

- Sən mənə nə qədər sevirsen?
- Öz həyatım qədər, ata, - qız cavab verdi.

Ata ortancıl qızından soruşdu:
- Qızım, bəs sən mənə nə qədər sevirsen?

Qız cavab verdi:
- Mən səni dünyalar qədər sevirəm, ata.

Ata ortancıl qızının da cavabından çox razı qaldı. Üzünü kiçik qızına tutdu:

- Mənim göyərçinim, sən mənə nə qədər sevirsen?
- Ət duzu sevən kimi, ata.

Kiçik qızın cavabı atanı əsəbiləşdirdi. "Deməli, sən mənə sevmirsən" - deyərək onu evdən qovdu.

Kiçik qız evdən çıxıb az getdi, üz getdi, axırda gəlib bir bataqlığın yanına çatdı. O, bataqlıq otlarından dərib özünə bir papaq toxudu. Onu başına qoyub yola düzəldi. Qarşısına gözəl bir imarət çıxdı. Qapını döyüb onlardan iş istədi, hər cür ağır iş görməyə hazır olduğunu söylədi.

Beləliklə, hörmə papaq qızı işə götürüldü. O, gecə-gündüz yorulmaq bilmədən işləyir, heç kəsə şikayətlənmirdi.

Bir dəfə qız eşitdi ki, qonşuluqda varlı adamlardan biri bal təşkil edib və bütün varlı, tanınmış adamları ora dəvət edir. Qulluqçulara da icazə verildi ki, gedib rəqsə baxsınlar. Ancaq hörmə papaq qız dedi ki, yorulub, ona görə heç hara getməyəcək.

Bütün qulluqçular gedəndən sonra qız libasını dəyişib bəzəndi və bala getdi. İnanın mənə, balda ondan gözəl xanım yox idi.

Təsadüfən hörmə papaq qızın ağasının oğlu da balda iştirak edirdi. O, bir könlükdən min könlülə qıza vuruldu, onunla rəqs etdi. Baş qarışan kimi qız aradan çıxıb evə gəldi və tez paltarını dəyişib, yatağına uzandı, hörmə papağını da üzünə qoydu. Səhəri gün qulluqçular ona bala gələn qızın gözəlliyi haqqında danışdılar. Dedi-lər ki, bizim ağamızı oğlu qətiyyənlə ondan gözüünü çəkmirdi.

Qız yalandan özünü maraqlanan kimi göstərdi. Qulluqçular ona dedilər ki, bu axşam da bal olacaq, istəsən gəlib həmin qızın gözəlliyinə tamaşa edərsən.

İkinci gün də qız həmin qayda ilə gizlincə bala getdi, rəqsdən sonra kimsəyə sezdirmədən evə qayıtdı.

Üçüncü gün hörmə papaq qız ağasının oğlu ilə rəqs edəndə oğlan ondan adını soruşdu. Qız bir kəlmə də cavab vermədi. Oğlan öz üzüyünü çıxarıb qızın barmağına taxdı. Qız yenə də fürsətdən istifadə edib hamıdan əvvəl evə qayıtdı.

Bu, sonuncu bal günü idi. Ona görə həmin gözəl qızı görmək ümidini itirən oğlan xəstələndi. Qulluqçular ona yemək hazırlamaq istədilər. Hörmə papaq qız xahiş etdi ki, icazə verin ağaya mən yemək hazırlayım.

Yemək hazır olandan sonra qız oğlanın ona bağışladığı üzüyü barmağından çıxarıb, xörəyin içinə atdı.

Oğlan yeməyi yeyəndə qaşığına üzük gəldi. Tez qulluqçuları çağırıb dedi ki, aşbazi yanıma çağırın. O öyrəndi ki, xörəyi kim bişirib. Hörmə papaq qızı çağırıldı. O yenə də libasını dəyişib oğlanın yanına gəldi. Oğlan sevin-diyindən bilmədi ki, nə etsin.

Tezliklə toy günü təyin olundu. Şəhərin ən hörmətli adamlarını, o cümlədən hörmə papaq qızın atasını da toya dəvət etdilər.

Təzə gəlin aşpazı yanına çağırıb dedi:

- Təkcə ət xörəyi hazırla, ancaq ona bir çimdik də duz vurma.

Toy günü gəlib çıxdı. Evlənmə mərasimi qurtardıqdan sonra qonaqlar süfrəyə dəvət olundular. Ət olduqca dadsız idi. Hörmə papaq qızın atası dadsız tikələri ağzına qoya-qoya ah çəkdi.

Ondan nə üçün ah çəkdiyini soruşduqda dedi:

- Mənim bir qızım var idi. Bir dəfə ondan soruşdum ki, mənə nə qədər istəyirsən. O mənə cavab verdi ki, ət duzu sevən qədər. Mən acıqlanıb qızımı evdən qovdum. İndi görürəm ki, o mənə o biri qızlarımdan çox sevirmiş.

Bunu eşidən təzə gəlin özünü atasının üstünə atdı. Atabala qucaqlaşdılar.

O zamandan onlar xoşbəxt yaşamağa başladılar.

ŞANAPIPIK

FARS NAĞILI

Qədim zamanlarda meşədə bir şanapipik, hop-hop yaşayırdı. Ağacların birində yuva quran bu quş uçub yaxındakı kəndə getdi ki, görsün nə var, nə yox.

Bu yaraşılı quşu gören uşaqlar onu tutmaq həvəsinə düşdülər və bir tələ qurdular.

Bunu gören hop-hop rişxəndlə gülməyə başladı. Təsadüfən həmin vaxt quşun yanından bir müdrik adam keçirdi. O, şanapipikdən soruşdu:

- Nə üçün gülürsən?

- Bu uşaqların avamlığına, - hop-hop cavab verdi. Onlar məni tutmaq üçün tələ qurublar. Ancaq bu bəd-bəxtlər bilmirlər ki, mən havada uçanda torpağın altındakı suyu da görürəm. Məgər o qədər avamam ki, onların tələsinə düşüm?

Müdrək adam quşa dedi:

- Vaxtından əvvəl sevinib, boş yerə gülmə. Sən hələ tələnin nə demək olduğunu bilmirsən.

Uşaqlar tor qurdular. Onlar quşu şirnikdirmək üçün

tələnin üstünə bir-iki ölü çayırtkə və soxulcan taxdılar. Bunu gören şanapipik tələni unuttu. Çayırtkə və soxulcanı götürüb yemək istəyəndə tora ilişdi.

Uşaqlar sevinə-sevinə gəlib quşu tutdular və onun ayaqlarını iplə bağladılar.

Elə bu vaxt həmin müdrək adam gəlib çıxdı. Uşaqların lovğa quşu tutduqlarını görüb təəssüflə gülümsüdü və şanapipiye dedi:

- Mən səni xəbərdar eləmişdim axı! Sən isə lovğa-lovğa deyirdin ki, mən göydə uçanda yerin altında suyu görürəmsə, uşaqların qurduğu tora düşməyəcəyəm! Səhvini anlayan quş qocaya belə cavab verdi:

- Şeytan məni yolumdan çıxardı. İki barmağı ilə göz-lərimi bağladı ki, toru görməyim. İki barmağı ilə qulaqlarımı tutdu ki, müdrək məsləhəti eşitməyim. Bir barmağı ilə ağızımı bağladı ki, heç kəsdən heç nə soruşub öyrənməyim. Amanın günüdür, müdrək adam, məni bu uşaqların əlindən xilas elə!

Müdrək adam uşaqları çağıraraq onlara dedi:

- Günahsız quşu icitmək şərəfsiz işdi. Yaxşısı budur onu azadlığa buraxın.

Uşaqlar qocanın sözünə baxıb şanapipiye havaya buraxdılar. Hop-hop o vaxtdan uçur və tora yaxın düşür.

UÇAN BALIQLAR

KXMER NAĞILI

Kambocadakı körfəzlərdə uçan balıqlar yaşayır. Bəs necə olub ki, bu balıqlar uçmağı öyrəniblər. Bilmək istəyirsinizmi? He, onda nağıla qulaq asın.

Qədim zamanlarda körfəzin sahilində iki kasıb qardaş yaşayırmış. Böyük qardaşın arvadı çox ağıllı, işgüzar, kiçik qardaşın arvadı isə küt və tənbel imiş. Bir gün böyük qardaşın arvadı öz ərinə deyir ki, səhərdən-axşamacan işləyirik, ancaq yenə də kasıb yaşayırq. Gəl Körfəzdəki bütün suyu daşıyıb kənara tökək və onun dibindəki mirvarilərin sahibinə çevrilək.

Böyük qardaş fikirləşib razılaşıır. Onlar sübh tezdən körfəzin sahilinə gedib iki böyük çömçə ilə suyu sahilə boşaltmağa başlayırlar. Bunu gören bir balıq soruşur ki, nə üçün belə edirsiniz? Ər-arvad cavab verirlər ki, suyu qurudub, körfəzin dibindəki mirvariləri yığmaq istəyirik.

Bunu eşidən balıq dəryyəyə baş vurub öz şahlarına deyir ki, insanlar bizim körfəzimizə qurudub, mirvariləri yığmaq istəyirlər.

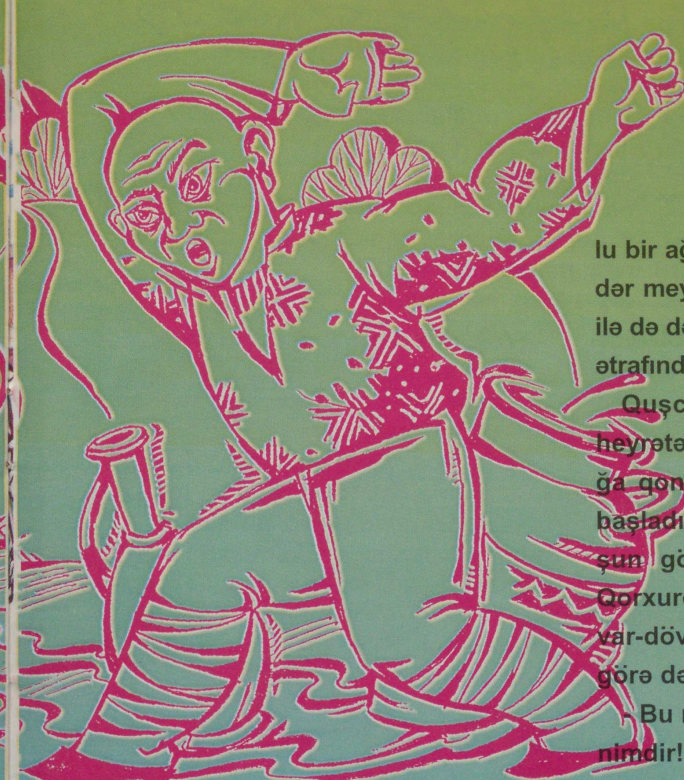
Suyun üzünə çıxan körfəz şahı ər-arvadın necə üləklə işlədiyini görüb qorxuya düşür. O, bütün körfəz sakinlərinə - balıqlara, meduzalara, ilbizlərə, xərçənglərə əmr edir ki, dəryyənin dibindəki bütün mirvariləri çıxarıb gətirsinlər.

Ər və arvad öz iri su qablarını mirvari ilə doldurub evə qayıdır və var-dövlət sahibinə çevrilirlər.

Qohumlarının varlandığını gören kimi qardaşın arvadı ərinə deyir ki, gəl biz də gedib körfəzin suyunu boşaldaq və var-dövlət sahibinə çevrilək.

Onlar birlikdə sahilə gedirlər. Bir neçə qab su boşaldandan sonra tənbel arvad dincəlib ərini işlətmək istəyir. Körfəzin sahilində bir dava qopur ki, gəl görəsən.

Dəniz sakinləri suyun üzünə çıxıb dalaşan ər-arvada baxır və gülməkdən ölürlər. Heç nəyi görə bilməyən balaca balıqlar isə sür'ətlə göyə tullanır və beləliklə uçmağı öyrənirlər.

lu bir ağac tapdı. Ağacın üstündə o qədar meyvə var idi ki, quşcuğaz onu bir ilə də dənəyib qurtara bilməzdi. Ağacın ətrafında bir dənə də olsun quş yox idi.

Quşcuğaz meyvənin bolluğundan həyəətə gəldi. Gah bu, gah da o budağa qonub dadlı meyvələri dənəməyə başladı və doydub. Ancaq bu acgöz quşun gözü doymurdu ki, doymurdu. Qorxurdu ki, başqa quşlar gəlib onun var-dövlətinə şərik çıxarlar. Elə buna görə də gücü gəldikcə qışqırırdı.

- Bu mənimdir, bu mənimdir, bu mənimdir!

BU MƏNİMDİR

TAX XALQ NAĞILI

Biri var idi, biri yox idi, güclü səsi olan balaca, bapbalaca bir quş var idi. Onun adını "Bu mənimdir" qoymuşdular. Ona görə ki, bu balaca quşcuğaz çöllərin, tarlaların, çayların üstündən uça-uça həmişə qışqırırdı:

- Bu mənimdir, bu mənimdir.

Bir dəfə həmin quş üstü meyvə ilə do-

Quş elə həyəcanla qışqırırdı ki, onun səsi uzaqdakı quşların da qulağına çatdı. Hamısı uçub gəldi ki, görsünlər bu balaca quşcuğaz niyə belə hay-küy salıb.

Quşlar gözlərinə inanmadılar. Ağacın üstü dadlı, şirəli meyvələrlə dolu idi. Onlar acgözlüklə meyvələri dimdikləyib yedilər və uçub getdilər.

Yazıq balaca quşcuğaz isə ağacın dörd tərəfində uçur, həyəcanlı, narazı halda qışqırırdı:

Bu mənimdir! Bu mənimdir!

CIRCIRAMA VƏ QARĞA

LAOS NAĞILI

Bir dəfə cənab qarğa yaşıl bir yarpağın üstündə mürgüləyən bir circirama görə. Qarğa circiramayı yemək istəyəndə circirama yuxudan ayıldı və dedi:

- Cənab qarğa, sizə bir neçə tapmaca verəcəyəm. Əgər onların cavabını taparsanız, məni rahatca yeyərsiniz.

Qarğa razılaşıaraq qarılıdı:

- Yaxşı, yaxşı! Tez ol tapmacalarını de, acımdan ölüərəm.

Circirama sözə başladı.

- Deyin görək, cənab qarğa, dünyada ən iti nədir?

- Bunu bilməyə nə var ki! - Qarğa sevinclə qarılıdı;- Hamıya mə'lumdur ki, dünyada ən iti şey oxun ucudur.

Yox, tapa bilmədiniz. Sizə başqa bir tapmaca verirəm. Deyin görək dünyada ən yüngül şey nədir?

- Burda fikirləşməli bir şey yoxdur. Dünyada ən yüngül şey pambıq lifidir.

- Yenə də düz tapmadınız, cənab qarğa. İndi deyin görək dünyada ən sür'ətli nədir?

Qarğa qarılıdı:

- Qarr, qarr. Dünyada ən sür'ətli araba təkəridir.

- Xeyr cənab, yenə tapa bilmədiniz.

İndi deyin görək dünyada ən güclü nədir?

- Pələng! Əlbəttə, pələng!

- Yox, düz deyil. İndi deyin görək dünyada ən ağır olan nədir?

- Torpaq. Bizim yaşadığımız yer kürəsi, - qarğa hirsle cavab verdi.

- Yox, yox. Yenə düz tapmadınız.

Circirama özündən çox razı idi. Qarğa isə acığından bir az da qarılıdı. O hirsle circiramayın üstünə tullanıb onu parçalamaq istədi. Vəziyyətin gərginliyini hiss edən circirama qarğaya yalvardı:

- Möhtərəm qarğa, gəlin birlikdə məhkəməyə gedib hakimə müraciət edəək.

Qarğa razılaşdı. Onlar birlikdə məhkəməyə getdilər. Əvvəlcə qarğa danışdı, sonra hakim circiramayı dinlədi.

- Möhtərəm hakim! Qarğa məni dimdikləmək istəyəndə ona de-

dim ki, gəl şərt kəsək. Əgər verdim tapmacalara düzgün cavab tapsan, məni yeyərsən. Ancaq qarğa tapmacaların heç birinə düzgün cavab verə bilmədi. İndi özünüz mühakimə edib qərara gəlin. Dünyada ən iti ağıl, ən yüngül təmiz vicdan, ən sür'ətli düşüncə, ən güclü xe-

yirxahlıq və düzgünlük, ən ağır işə cinayətkarın keçirdiyi hisslərdir. Xahiş edirəm, möhtərəm hakim, indi siz deyin bizim hansımız haqlıyıq?

Hakim fikirləşdi və qərara gəldi ki, circirama haqlıdır. Bununla da hər şey həll olundu. O gündən qarğanın circiramadan zəhləsi gədir. Onu harda görürsə, dimdikləyib parçalamaq istəyir.

AXMAĞIN DOSTLUĞU İLƏ DÜŞMƏNİN DOSTLUĞU EYNİDİR

ƏFQAN NAĞILLARI

Padşahın ağ şahini vardı. Şah onu çox sevirdi və qoruyurdu. Bir gün şahin uçub bir qarının evinin üstünə qondu. Qarı şahini tutub evə gətirdi və onu nəvazişlə süzməyə başladı. Qarı bu gözəllikdə şahinin əyri dimdiyini görüb deyindi:

- Vay, vay, yazıq! Bu əyri dimdiklə buğdanı necə dənləmək olar?!

O, iti bıçaq götürüb dimdiyin əyri hissəsini kəsib bərabərləşdirdi və özündən razı halda dedi:

- Bu başqa məsələ! İndi rahatca buğda dənləyə bilər.

Bundan sonra qarının gözləri şahinin iti caynaqlarına sataşdı:

- Ox, bədbəxt quşcuğaz, nə əcəb bu yazığın caynaqlarının ucunu kəsmək kimi nəsə ağılına gəlməyib?!

Qarı şahinin caynaqlarını da

kəsdi ki, quşcuğaz ayaq üstə dura bilsin.

Quşun yoxa çıxmağı padşahı narahat etdi. O, əmr verdi ki, şahini kim tapıb gətirsə, ona mükafat veriləcək.

Adamlar bədbəxt quşcuğazı axtarırdılar və onu qarının evində tapdılar. Onu şahın yanına gətirib dedilər ki, qarı şahinə çox nəvaziş və qayğı göstərmiş, onun əyri dimdiyini və caynaqlarını düzəldib.

Padşah şahinə baxıb qəmləndi, lakin bir söz demədi. Sonra əmr etdi ki, quşu açib buraxsınlar.

İnci onun qiymətini bilməyən adamın əlinə düşəndə dəyərini itirir. Axmağın dostluğu ilə düşmənin dostluğu arasında fərq yoxdur.

ƏDALƏTLİ HAKİM

Bir tacirin içində yüz əşrəfi olan pul qabı itir. O nə qədər axtarırsa, soraqlayırsa, pul qabını tapa bilmir ki, bilmir. Nələc qalan kişi e'lan edir ki, kim içində yüz əşrəfi olan pul qabını tapıb gətirsə, ona on əşrəfi bağlayacağam.

Pul qabını tapan namuslu, vicdanlı bir adam onu sahibinə qaytarır və deyir:

- Pul qabını götür və və'd etdiyini on əşrəfini ver.

Acıqlı tacir deyir:

- Bu pul qabının içində yüz on əşrəfi var idi. Sən artıq öz payını götürmüşsən. Daha məndən nə istəyirsən?

Tacirin bu hərəkətindən nara-

zı qalan adam hakimin yanına gedir və başına gələnləri ona danışır.

Hakim taciri yanına çağıraraq soruşur:

- Nə üçün bu kişiye və'd etdiyini pulu vermirsən?

- Möhtərəm hakim, o özü mənə pul qabımın içindən on əşrəfi götürüb. Mən ona daha nə verməliyəm ki?

Hakim içində yüz əşrəfi olan pul qabını alıb onu tapana verir və tacirə deyir:

- Əgər sənə itən pul qabının içində yüz on əşrəfi var imişsə, deməli bu pul qabı sənə deyil. Sahibi gəlib çıxanda bu kişi pul qabını ona verər və hədiyyəsini də alar.

DOVŞAN İNSANI PƏLƏNGDƏN NECƏ XİLAS ETDİ?

KOREYA NAĞILI

Bir dəfə insan yol ilə gedərkən qulağına dəhşətli bir nərliti səsi gəldi. O, yaxına gedib gördü ki, pələng dərin bir quyuya düşüb. O, nə qədər çalışırsa, quyudan çıxma bilmir. İnsanı gören pələng ona yalvarmağa başladı:

- Əgər sən məni xilas etsən, bütün pələnglər sənin qulluğunda dayanacaq.

Yolçunun pələngə rəhmi gəldi. O, bir ağac kəsib quyuya salladı. Pələng həmin ağacın köməyi ilə dırmaşib azadlığa çıxdı. Lakin öz xilas-karına minnətdarlıq etmək əvəzinə, onun üstünə cumub parçalamaq istədi.

İnsan pələngə dedi:

- Ey yaramaz, mənim yaxşılığımı nə tez unutdun?

- Unutmağına unutmamışam, amma səni yeməliyəm.

Çarəsiz yolçu pələngi dilə tutmağa başladı. Dedi ki, gəl soruşaq görək, bizim hansımız haqlıyıq.

Elə bu zaman onların rastına bir öküz çıxdı. Öküz dedi ki, insan yox, pələng haqlıdır. Zalım insan bizi gecə-gündüz işlədir. Kəsib ətimizi yeyir, hələ dərimizə də sahib çıxır.

Öküzün sözlərindən pələng çox razı qaldı. O, yolçunu yemək istəyəndə, insan yalvardı:

- Gəl indi də kimin haqlı olduğunu şam ağacından soruşaq.

Bayaqdan söhbətə qulaq asan şam ağacı da pələngin tərəfini saxladı:

- Yer üzündə insandan zalım canlı görməmişəm. O, bizi nəinki kəsib doğrayır, həmçinin yandırır.

Pələng sevindi. O, insanı yemək istəyəndə bir dovşan qaça-qaça onlara yaxınlaşdı.

İnsan pələngə yalvardı:

- Gəl indi də dovşandan soruşaq, əgər o da sənin tərəfini saxlasa, məni rahatca yeyərsən.

İnsan başına gələni dovşana danışdı. Dovşan bir qədər fikirləşib dedi:

- Ədalətli qərar vermək üçün görək mən hər şeyi təzədən görəəm.

Qələbəsinə arxayın olan pələng düşünmədən quyuya tullandı. Dovşan gülə-güle yolçuya dedi:

- Sən pələngi quyudan çıxardığına görə özünü pis vəziyyətdə qoymusan. İndi qoy pələng quyuda qalsın. Belədə kimin haqlı olub-olmadığını soruşmağa da ehtiyac qalmayacaq.

Yolçu və dovşan öz yollarına davam etdilər, nankor pələng isə nərildəyə-nərildəyə quyunun içində qaldı.

Üç şahzadə ..... səh. 4-5

Xoruz və tülkü ..... səh. 6

Tülkü və balaca quş ..... səh. 7

İki qardaş ..... səh. 8

Dişini ağartmaq, hələ gülmək deyil ..... səh. 9

Hörmə papaq ..... səh. 10-11

Şanapipik ..... səh. 12-13

Uçan balıqlar ..... səh. 14

Bu mənimdir ..... səh. 15

Circırma və Garişqa ..... səh. 16-17

Axmağın dostluğu ilə

düşmənin dostluğu eynidir ..... səh. 18

Ədalətli hakim ..... səh. 19

Dovşan insanı pələngdən

necə xilas etdi? ..... səh. 20-21

* İbtidai sinif şagirdləri
və məktəbəqədər
azyaşlı uşaqlar üçün
aylıq jurnal

* 1958-ci ildən çıxır

* Təsisçi:
Azərbaycan
Gənclər İttifaqı

* Baş redaktor
Rafiq YUSİFOĞLU

* Redaksiya hey'əti:
Hüseyn ABBASZADƏ
Yusif HÜSEYNOV
Xanımana ƏLİBƏYLİ
Ağacan ƏHMƏDOV
Ənvər QARAYEV
Tahirə İSGƏNDƏROVA
(Məs'ul katib)
Zahid XƏLİL
Cahangir MƏMMƏDOV
İlyas TAPDIQ
Arif HÜSEYNOV
(Bədii redaktor)

* Lisenziya № 022328

* Redaksiyanın ünvanı:
Bakı — 370146,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
Telefon 39-08-53

* Texniki redaktor:
İlqar MEHDİYEV

* Dizayner:
Salavat MƏMMƏDOV

* Üz qabığındakı rəsm
ORXANINDIR

* Çapa imzalanıb: 19.05.2004
Sifariş 2006
Tiraj 2000
Kağız formatı 60x90 1/8
Çap vərəqi 3
Hesab-nəşr vərəqi 4
Ofset üsulu ilə çap olunur.

* Bakı
"Azərbaycan" nəşriyyatının
mətbəəsi.

№ 6-7 (499-500)

